

sk



Európska únia
Regionálna politika

info regio

panorama

| Č. 28 | December 2008 |



**Zelená kniha
o územnej súdržnosti,
ďaleko dopredu**

Obsah

Zelená kniha o územnej súdržnosti, *d'aleko dopredu*

Zelená kniha o územnej súdržnosti – premena rozmanitosti na silnú stránku

Aké sú otázky obklopujúce budúcnosť kohéznej politiky v Európe? Časopis Panorama predstavuje Zelenú knihu a skúma niektoré kľúčové problémy.

Zelená kniha z rôznych pohľadov

Päť rozhovorov poskytuje okno do vnímania Zelenej knihy, jej rámca a jej cieľov ľuďmi, ktorých sa priamo týka.

Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu – čo to je a ako funguje

Nový nástroj komisie si dáva za cieľ pomôcť regiónom spadať pod právnú subjektivitu, znížiť byrokráciu a odstrániť bariéry pre spoluprácu.

Správa: Parížska konferencia o územnej súdržnosti a budúcnosti kohéznej politiky

Časopis Panorama cestuje do Paríža na dvojdnovú konferenciu, odkiaľ hlási centrále správy a poskytuje prehľad názorov a otázok navrhnutých na podporu diskusie.

Agenda

REGIO a siete

On-line

Fotografie (strany): European Commission (3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17), EPA PHOTO / CTK / MILAN KOSECEAR (6), EPA PHOTO / ATTILA KISBENEDEK (8).

Obálka: Wind generator at Blyth, United Kingdom. Fotografia: European Commission.

Vydavateľ: Raphaël Goulet, Európska komisia, GR pre regionálnu politiku.

Ďalší prispievatelia: Tipik S.A.

Tento časopis je vytlačený v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku, na recyklovanom papieri a je k dispozícii v 22 jazykoch Európskej únie na stránke:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Názory vyjadrené v tejto publikácii sú názormi autorov a nevyjadrujú nevyhnutne názory Európskej komisie.

4



8



12



13



18

19

20

V skratke

Územná súdržnosť – Premena rozmanitosti na silnú stránku

Nedávno vydaná Zelená kniha Komisie o územnej súdržnosti podnietila diskusiu o otázkach, ktoré sú zásadné pre spôsob fungovania EÚ. Kniha, ktorá nemá zďaleka vplyv len na samotnú kohéznu politiku, nastoľuje otázky o povahe územnej spolupráce, o tom ako ľudia využívajú priestor, v ktorom žijú, o územnom dosahu sektorových politík, o vzťahu medzi spoluprácou a konkurenčnosťou. Životné štýly sa menia, objavujú sa predtým nemysliteľné výzvy. Európske vlády musia reagovať na všetkých úrovniach. Ale ako?



S takouto plodnou diskusiou zahŕňajúcou rozmanité témy sa toto vydanie časopisu Panorama zameriava výhradne na Zelenú knihu. Pozrieme sa na samotnú Zelenú knihu, správu z dvojdnovej úvodnej konferencie konanej v Paríži, porozprávame sa s piatimi ľuďmi, ktorí sa priamo podieľajú na regionálnej politike na rôznych úrovniach, aby sme sa dozvedeli o ich nádejach, obavách a predstavíme nový nástroj EÚ na uľahčenie regionálnej spolupráce naprieč hranicami – Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu, EZÚS.

Územný rozmer bol v jadre kohéznej politiky od jej počiatku, prostredníctvom systému výberových kritérií alebo systému pridelovania finančných zdrojov alebo spôsobu organizácie programovania. Ale mnoho ľudí cíti potrebu zlepšiť spôsob, akým sa verejné politiky zaoberajú územnými potrebami, aj keď v súčasnosti neexistuje dohoda o spôsobe, akým to dosiahnuť. V tomto kontexte Európsky parlament, neformálne stretnutie ministrov zodpovedných za rozvoj miest a územnú súdržnosť v Lipsku v roku 2007, ako aj mnohé združenia zastupujúce konkrétne typy území požiadali Komisiu, aby predložila dokument o územnej súdržnosti. Zelená kniha je našou odpoveďou.

Otvorením diskusie má Komisia ambíciu dosiahnuť spoločnú zhodu o územnej súdržnosti a spoločných európskych riešeniach.

Prečítajte si prosím tento časopis Panorama a navštívte webovú stránku Inforegio venovanú Zelenej knihe http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sk.htm

Pridajte sa k diskusii a objasnite vaše názory!

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'DHübner'.

Danuta Hübner
komisárka pre regionálnu politiku

Premena územnej rozmanitosti na výhodu – Zelená kniha o územnej súdržnosti

Hustota, vzdialenosť a rozdelenie: tri faktory identifikované správou Svetovej banky na rok 2009 s možným dopadom na tempo hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Komisia popisuje v Zelenej knihe o územnej súdržnosti tri možné polia pôsobnosti, na základe ktorých sa má zaoberať týmito výzvami; zaoberá sa regiónmi s konkrétnymi geografickými charakteristikami; rozoberá predstavu územnej súdržnosti v programovaní politiky EÚ a pre diskusiu otvára tému súdržnosti.

V roku 2006 prijala Rada strategické smernice Spoločenstva, v ktorých je uvedené, že „podpora územnej súdržnosti by mala byť súčasťou úsilia pre zaistenie, aby malo každé európske územie príležitosť príspeieť k agende rastu a zamestnanosti“. Strategické smernice o rozvoji vidieka tiež vyzdvihujú príspevok programov súvisiacich s územnou súdržnosťou.

Vo zvýšenej miere sa uznáva potreba podpory spolupráce, dialógu a partnerstva medzi rôznymi úrovňami vlády, organizáciami a ľuďmi vykonávajúcimi politiku na mieste.

Vzhľadom na tieto problémy a zmeny spôsobené nedávnym rozšírením, potrebu harmonizovať silné stránky na čelenie výzvam globálnej ekonomiky a záväznému pravidlu smerovať úsilie k udržateľnejšiemu rastu, Komisia vydala túto zelenú knihu a spustila jej fázu konzultácií. Takže čo je naozaj pre diskusiu?

Koncentrácia – spojenie – spolupráca: odpoveď na výzvy

Koncentrácia

EÚ má neobvyklú štruktúru osídlenia s približne 5 000 malými a takmer 1 000 veľkými mestami, ktoré sú roztrúsené po celej Európe. Hoci je mestská sieť relatívne hustá, iba 7 % populácie žije v mestách nad päť miliónov obyvateľov, na rozdiel od 25 % v USA.

Na globálnej úrovni sú mestá v EÚ menšie a to má vplyv na produktivitu. EÚ charakterizuje menšia priestorová koncentrácia ekonomickej činnosti než v iných rozvinutých oblastiach sveta – odráža určitý, európsky spôsob života, ktorý si cení trvalo udržateľný rozvoj, ochranu prírodných zdrojov a kultúrne tradície. Toto všetko znamená, že hoci je mestský život rozšíreným rysom, nie je koncentrovaný: obyvatelia miest žijú blízko vidieckych oblastí a vidiečania často žijú len pár krokov od služieb. Malé a stredne veľké mestá sú dôležitejšie ako ich veľkosť môže napovedať, pretože poskytujú infraštruktúru a služby, ktoré sú kľúčové k zamedzeniu vyľudnenia vidieka a sťahovaniu do miest.

Ako možno na území, ktoré charakterizuje veľký počet malých a stredne veľkých miest, dosiahnuť výhody koncentrovanej ekonomickej činnosti pri zamedzení nevýhod, ako napr. znečistenie, dopravné zápchy, úpadok miest a sociálne vylúčenie? Odpoveď spočíva v stimulácii spolupráce, interakcie a spojenia medzi malými, veľkými mestami a príslušnými vidieckymi oblasťami. Aby Európa ťažila z nárastu produktivity spôsobenej koncentráciou ekonomickej činnosti,



Treba podporovať hospodárske prínosy koncentrácie, ale zároveň zachovávať pozitíva malých a veľkých európskych miest.

musí dosiahnuť kritické množstvo skôr vytváraním sietí než dosiahnutím tohto efektu samotným množstvom, ako je to v prípade veľkomiest.

Územná súdržnosť sa nás pýta, ako môžeme čo najlepšie využiť túto jedinečnú a rozmanitú štruktúru osídlenia, pretože občania EÚ by nemali byť znevýhodnení s ohľadom na pracovné príležitosti, podmienky bývania, prístup k verejným službám a pod., iba na základe toho, že žijú v tom ktorom regióne.



Moderné systémy riadenia premávky spájajú ľudí fyzicky, zatiaľ čo lepšie využitie technológie podporuje zdieľanie myšlienok.

Spojenie

Akokoľvek vyvážené sa urbanizácia v budúcnosti vyvinie, jednotlivé mestské aglomerácie a ich obyvateľov treba spojiť. Napadnú nám hneď dopravné spoje, ale prepojenie znamená aj: dobrý prístup k širokopásmovému Internetu; napojenie na spoľahlivé dodávky energie; spojenia medzi výskumnými centrami a firmami, a zaistenie toho, aby boli uspokojené špeciálne potreby znevýhodnených skupín.

V nových členských štátoch sú dobré cestné spojenia vzácné a železničné trate nie sú rovnako kvalitné: na väčšine trati nemôžu premávať rýchlovlaky a často sa musia opravovať. Treba zaviesť moderné systémy riadenia premávky. Zníženie emisií CO₂, ktoré by mohol priniesť prechod na vodnú prepravu, sa nedosahuje – doprava námornými a vnútrozemskými vodnými cestami zostáva málo rozvinutá.

Vo vidieckych oblastiach je často problémom prístup k službám všeobecného záujmu, ako napr. zdravotná starostlivosť alebo vzdelávanie. Vo vzdialených regiónoch žije priemerne vyše 40 % obyvateľov viac ako polhodinu jazdy autom od nemocnice a 43 % viac ako hodinu od univerzity. Nie je využitý potenciál informačných a komunikačných technológií, ktoré ponúkajú telemedicínu a dištančné učenie.

Veľkomestské aglomerácie preklenujúce miestne a regionálne hranice, a prihraničné regióny, v rámci EÚ-15 profitovali z mnohoročnej kohéznej politiky s pozitívnymi dopadmi, vrátane lepšej dostupnosti, kvality a efektívnosti cezhraničnej zdravotnej starostlivosti – čo je dôležité, pretože chýbajú jasné pravidlá o otázke prístupu.

EÚ obklopujú z juhu a východu regióny, ktoré majú ešte nižší hrubý domáci produkt (HDP) na hlavu ako vonkajšie prihraničné regióny Únie – ktoré už majú najnižšie miery HDP v EÚ. V niektorých z týchto krajín mimo EÚ narastá počet obyvateľov, takže tlak na migráciu je veľký.

Pre diskusiu

Je potrebný vyváženejší a udržateľnejší rozvoj, ktorý posilňuje konkurencieschopnosť a súčasne rešpektuje prírodné bohatstvo, ako napr. otvorená krajina. Takýto rozvoj by mal zaistiť aj sociálnu súdržnosť. To znamená, že sa predídne nadmerným koncentráciám rastu a zároveň každému pomôže pri užívaní výhod zo zariadení spojených so životom v meste – napríklad prístup k nemocniciam a školám.

Spolupráca

Otázky, ktoré si vyžadujú užšiu spoluprácu môžu byť spleť – problémy, ktoré sa zdajú, že vznikajú a ovplyvňujú iba jeden región, môžu byť v skutočnosti vyvolané mimo tohto územia. Zamorená pôda by sa mohla zdať výslovné lokálny problém, keď sa objaví. Ale znečisťujúce látky uložené do zeme v jednej krajine môžu spôsobiť presakovanie, ktoré ovplyvní inú krajinu – môže sa znížiť hladina podzemnej vody a tam, kde sa jedna krajina správa nezodpovedne, druhá za to môže platiť účet. Klimatické zmeny a následné povodne, požiare a suchá sú evidentnejšie výzvy, ktoré si budú vyžadovať ešte efektívnejšiu cezhraničnú spoluprácu.

Zatiaľ čo environmentálne úvahy spochybňujú naše predchádzajúce predstavy o hraniciach, pohraničí a nezávislých regiónoch, povaha moderných pracovných postupov si vyžaduje užšie partnerstvo aj medzi oblasťami, ktoré sa predtým považovali za oddelené, samostatné entity. Hospodársky rozvoj, verejná doprava, prístup k zdravotnej starostlivosti, vysokoškolské vzdelávanie a vzdelávacie zariadenia – to všetko prekračuje regionálne hranice.

Pridaná hodnota spolupráce je všeobecne uznávaná. Po 14-rokoch programov zameraných na túto otázku Komisia dúfa, že zelená kniha obráti pozornosť na prínosy povýšenia územnej spolupráce na novú úroveň. Možno to už vidieť v rodiacej sa stratégii EÚ pre región Baltského mora – testovacie územie pre prehodnotenie povahy územnej spolupráce, ktorá zdôrazňuje ucelenejšie stratégie, spoločné ciele Spoločenstva a robustné vykonávacie nástroje.

Ale ideály treba zaviesť do praxe a nájsť spôsoby ako pomôcť pri podpore cieľov. Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu (EZÚS) poskytuje rôznym administratívam právny rámec pre spoluprácu – robí sa však môže viac a aj by sa malo.

Pre diskusiu

Je potrebné vyvinúť ucelené politiky pre infraštruktúru a hospodársku spoluprácu v nových členských štátoch a prihraničných regiónoch za bývalou železnou oponou. Potrebné je aj pracovať na zlepšení využitia námorných priestorov a hraničných prechodov medzi morom a pevninou.

Pre diskusiu

Treba navrhnúť jednoduchší, efektívnejší a prispôsobiteľný súbor nástrojov pre uľahčenie spolupráce medzi rôznymi administratívnymi a inštitucionálnymi kultúrami. EZÚS je dobrý, prvý krok.

Pre diskusiu

Vyžadujú si regióny so špecifickými geografickými rysmi špeciálne politické opatrenia?

Geografia – priateľ alebo nepriateľ?

Hornaté a ostrovné regióny predstavujú hospodárske charakteristiky tak jedinečné ako ich topografia. Aj keď im cestovný ruch v mnohých prípadoch dobre poslúžil, oživil miestnu ekonomiku a poskytol prostriedky a motiváciu pre dopravné spoje a dobré základné služby, urobil ich tiež zraniteľnejšími. Závislosť na jedinom sektore vystavuje tieto ekonomiky riziku, ktoré je naliehavejšie kvôli výzvam klimatických zmien – ostrovy čelia stúpajúcim hladinám morí a erózii pobrežia, zatiaľ čo pohoria čelia ustupovaniu ladovcov a úbytku snehových zrážok.

Dostupnosť je ďalšia narastajúca bariéra pre rozvoj – ostrovy sú často okrajové a hornaté oblasti, v mnohých prípadoch slúžia ako prírodné bariéry medzi členskými štátmi, zosilňujú hraničný efekt. Medzinárodná spolupráca v týchto oblastiach je preto nevyhnutná nielen pre samotné hornaté oblasti, ale aj pre nížinné oblasti, ktoré oddeľujú.

Prečo publikovať zelenú knihu teraz?

Diskusia o územnom rozvoji bola iniciovaná na začiatku 90. rokov vydaním dvoch správ, Európa 2000 a Európa 2000+. Koncepcia územnej súdržnosti sa však prvýkrát objavila až v roku 1995, počas zasadnutia Združenia európskych regiónov v Antverpách.

O dva roky neskôr bola koncepcia zavedená do Amsterdamskej zmluvy (článok 7d) a v roku 1999 členské štáty prijali Európsku perspektívu priestorového rozvoja (EPPR). Časté stretnutia ministrov zodpovedných za územné plánovanie a regionálny rozvoj z rôznych vlád viedlo k prijatiu územnej agendy, ktorá stanovila tri priority pre súdržnosť:

- Zamerať národné a regionálne politiky územného rozvoja na čo najlepšie využitie územných výhod;
- Posilniť vzťahy medzi územiami, ako aj ich integráciu, podporou spolupráce a výmen; a



Geografické prvky, ako napr. horské pásma, spochybňujú naše zažitú predstavy o hraniciach.



Kohézna politika – premena územných výziev na výhody.

- Zlepšiť dôslednosť politík EÚ s územným dopadom.

Dôraz na územnú súdržnosť na medziregionálnej úrovni ukázal, že diskusia bola dostatočne vyspelá, aby spela k spoločnej vízii o tom, ako súdržnosť zapadá do politík EÚ – zelená kniha bola vydaná po roku formulovania, aby ďaleko dopredu zjednotila názory a formu.

Povýšenie územnej súdržnosti na novú úroveň

Doteraz boli tradičným základným kameňom financovania súdržnosti a jednotkou analýzy, na ktorej je založená politika, takzvané administratívne oblasti NUTS-2 stredne veľkých členských štátov, ktoré identifikuje EUROSTAT ako zdieľanie spoločného súboru parametrov.

Územná spolupráca požaduje flexibilnejší prístup ku geografii, ktorý sa zaoberá ako menšími, tak i väčšími regiónmi, ako napr. región povodia Dunaja a región Čierneho mora.

Ale analýza sa tu nekončí. Nový prístup ku geografii si berie k srdcu aj úrovne spolupráce a sietí ako geografické rysy, ktoré dávajú iný rozmer spôsobom úvah nad usporiadaním Európskej únie.

Silnie argument, že potrebujeme územný náprotivok k veľkým celoeurópskym sektorovým politikám, pretože realita je taká, že aby politiky dobre fungovali, treba ich prispôbiť na miestnu úroveň. Začína sa to šíriť vďaka určitým regionálnym programom cez globálne rozpočty priamo do zúčastnených miest, čo im umožňuje spolurozhodovať o návrhu a realizácii projektov. Dôraz sa kladie na tvorbu lokálne orientovanej politiky so slovom „územie“, ktoré orgánom pripomína, že pred formulovaním politiky musia poznať stav vecí. V plánovaní sektorovej politiky musí nastať zmena. Vyvíjanie sektorových politík by malo na všetkých úrovniach brať do úvahy dopady, ktoré budú mať politiky v samotných regiónoch. Poľnohospodárstvo, inovácie, trvalo udržateľný rozvoj – neexistuje univerzálny postup.

Zelená kniha doladuje prístup vyhlásením, že tichá pozornosť venovaná územnej súdržnosti sa musí stať jasne viditeľnou – regionálna politika by sa mala, ako naznačuje jej popis, aplikovať na rôzne druhy regiónov v bežnom zmysle tohto slova, alebo ak použijeme iný výraz, na územia. Treba podporovať subnárodné zameranie s dôrazom na „lokálne orientované“ politiky, ktoré sú integrované s politikami v sektoroch, ako napr. trvalo udržateľný rozvoj a prístup k službám.

Návrhom flexibilnejšej geografie dokument nespochybňuje národné a regionálne právomoci v oblasti územného plánovania a využívania územia. Ako vysvetľuje Danuta Hübnerová, komisárka pre regionálnu politiku; „Musíme skúmať nové formy správy pre ďalšie posilnenie náročnej, ale nevyhnutnej kombinácie európskeho smeru na vysokej úrovni a úpravy zdola nahor miestnych potrieb a preferencií“.

Rozmanitosť ako výhoda, nie bariéra

Spolu so zmenou v pohľade prichádza aj zmena vo filozofii – spolupráca nie je len o pokuse presiahnuť národné hranice, je to aj rozhodujúci krok smerom k silnej stránke.

Treba odstrániť jednoduché stereotypy, ako napr. „mestské rovná sa produktivita – vidiecke rovná sa nevýhoda“, ako to robí názor, že určité typy topografie sú neoddeliteľne späté s nízkym HDP. Niektoré mestá zápasia s ťažkosťami, niektoré vidiecke oblasti zažívajú boom, a územná spolupráca by sa mala zamerať na ich zblíženie, aby regiónom poskytla príležitosť paušálne zlepšiť životy ich obyvateľov.

Finančné prostriedky by mali smerovať do štartovacích synergií, ktoré sa sami udržiavajú pri živote, a po dokončení projektu alebo programu sa vrátia späť do regiónu. Pozornosť by sa mala presunúť z podporovania k vytváraniu potenciálu pre rast – spolupráca pre konkurencieschopnosť.

Komisia víta vašu spätnú väzbu počas tohto procesu diskusie, ktorý bude prebiehať do konca februára 2009.

Pozrite si webovú stránku zelenej knihy:
http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sk.htm

Zelená kniha z rôznych pohľadov

Nasledujúci výber rozhovorov zdôrazňuje to, ako Zelenú knihu vníma prierez ľudí podieľajúcich sa na regionálnej politike. Ich priority a pozície sú prepletené s ich profesiami, a na ukážku ich rôznych stanovísk boli každej interviewovanej osobe položené dve kľúčové otázky, ktoré boli v každom prípade rovnaké. Tretia je ich vlastná tvorba, poskytujúca okno do ich kľúčových záujmov, ktoré sa líšia podľa ich roly.

Danuta Hübner, eurokomisárka pre regionálne záležitosti

1. Ako si predstavujete súčasnú Zelenú knihu o územnej súdržnosti, ktorá mení veci na mieste?

Zelená kniha nás žiada o zváženie vplyvu, ktoré majú politiky, ako napr. doprava alebo poľnohospodárstvo, na mieste. Pýta sa, ako je možné dosiahnuť harmonický rozvoj rôznych území prostredníctvom rôznych verejných politík, a predovšetkým prostredníctvom európskej kohéznej politiky.



Politiku treba integrovať na všetkých úrovniach, zaoberajúc sa potrebami ľudí, ktorí žijú na náležité definovaných územiach.

Kohézna politika je o zaistení toho, aby ľudia dokázali čo najlepšie využiť osobitosti území, na ktorých žijú, a Zelená kniha otvára diskusiu o tom, ako to zabezpečiť. V tomto konzultačnom období počujeme, čo ľudia hovoria a vyhodnocujeme ich poznámky, ale podľa môjho názoru treba brať do úvahy konkrétne aspekty.

Musíme prehodnotiť to, ako definujeme „územie“ a robíme politiku. Ľudia sú čoraz menej obmedzovaní vytvorenými administratívnymi hranicami – pri dochádzaní do práce a cestovaní do väčších vzdialeností za účelom nakupovania alebo voľného času – takže ich spôsob života v rámci územia sa mení. Zároveň si nové výzvy, ako napr. globalizácia, klimatické zmeny a migrácia, vyžadujú jednotnú európsku akciu, ktorá spojí všetky úrovne tvorby politiky.

Pre tvorbu politiky musíme mať integrovaný prístup na všetkých úrovniach; **verejnú politiku musia uspokojovať potreby ľudí na územiach, ktoré sú náležite definované.** Tieto územia by mohli byť miestne komunity až veľkomestské aglomerácie, cezhraničné regióny až nadnárodné povodia morí alebo riek.

Pokrok je potrebný na koordináciu sektorových a územných politík aj v prípade, že rôzne politiky zostanú autonómne. Potrebné je aj ďalšie partnerstvo na posilnenie náročnej, ale nevyhnutnej kombinácie európskeho smerovania na vysokej úrovni a definície zhora nadol miestnych potrieb a preferencií.

Na lepšie rozhodovanie sú potrebné jasnejšie znalosti našich území, vrátane územnej dynamiky, územných dopadov, scenárov, atď. Údaje a ukazovatele, ako aj metódy, musia byť schopné zistiť komplexnú povahu dopadov, ktoré môžu mať politiky na mieste. V tomto smere pokračujú významné snahy, napríklad v rámci programu ESPON.

2. V Zelenej knihe sa zdá byť spolupráca kľúčovou témou – čo myslíte, ktoré problémy bude treba prekonať na dosiahnutie skutočnej medziregionálnej a nadnárodnej regionálnej spolupráce?

Preambula Lisabonskej zmluvy poukazuje na to, že primárnym cieľom Európskej únie je „vytvoriť ešte užšiu úniu medzi európskymi národmi“ a „zaistiť hospodársky a sociálny pokrok ich krajín jednotnou akciou pre odstránenie bariér, ktoré rozdeľujú Európu“.

Aby sme to zaistili, musíme sa zamerať na spoluprácu a bez ohľadu na to, ako dobre realizujeme vnútorný trh, bariéry stále pretrvávajú.

Dúfam, že Zelená kniha spustí rozsiahlu diskusiu, ktorá identifikuje výzvy spoločné pre určité typy regiónov a ktoré budú lepšie riešené prostredníctvom spolupráce. Spolupráca a zdieľanie skúseností medzi regiónmi môže byť kľúčovým spúšťacím impulzom pri stimulácii dynamického procesu regionálneho rozvoja s výhľadom do budúcnosti.

Viacúrovňová správa môže realizovať trvalo udržateľnú spoluprácu v rámci veľkých, nadnárodných oblastí, ako napr. horské pásma, cezhraničné aglomerácie a spoločné územia v lokálnejšom rozsahu. Tu sa Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu, ktoré môže zahŕňať všetky verejné úrovne, zdá byť symbolickým nástrojom EÚ.

3. Je diskusia o územnej súdržnosti predčasná, pokiaľ vezmeme do úvahy, že Lisabonská zmluva, v ktorej je vtelená, ešte nebola podpísaná?

Diskusie nie je predčasná – je dôležitá pre uvedomenie si, že koncepcia územnej súdržnosti nie je nová. V tomto kontexte Európsky parlament, neformálne stretnutie ministrov

zodpovedných za rozvoj miest a územnú súdržnosť v Lipsku v roku 2007, ako aj mnohé združenia zastupujúce konkrétne typy území požiadali Komisiu, aby predložila dokument o územnej súdržnosti. Zelená kniha je našou odpoveďou.

Územný rozmer bol v jadre kohéznej politiky od jej počiatku prostredníctvom systému výberových kritérií, systému pridelenia finančných zdrojov a spôsobu organizovania programovania. Ale mnoho ľudí cíti potrebu zlepšiť spôsob, akým sa verejná politika zaoberajú územnými potrebami, aj keď v súčasnosti neexistuje pevná dohoda o spôsobe, akým to dosiahnuť.

Otvorením diskusie Komisia dúfa, že sa dosiahne spoločná zhoda o územnej súdržnosti a spoločných európskych riešeniach. Do úvahy však musíme vziať politický proces. Lisabonská zmluva zviditeľní a jasne sformuluje cieľ územnej spolupráce, ale najskôr musí byť ratifikovaná. Budúca kohézna politika má prehĺbiť územný rozmer rozvoja, ale v súčasnosti tvrdo pracujeme na tom, aby boli úspešne zrealizované programy na obdobie 2007 – 13. Musíme myslieť na budúcnosť, ale mnoho vecí sa dá uskutočniť aj v rámci súčasných zmlúv a nariadení.

Michel Delebarre, prvý podpredseda Výboru regiónov od roku 2008, primátor mesta Dunkerque

1. Ako si predstavujete súčasnú Zelenú knihu o územnej súdržnosti, ktorá mení veci na mieste?

Prvou výhodou je otvorenie diskusie. Predstava je nevyhnutná na nasledujúcich desať rokov pre konštrukciu Európskej únie. Takže čo myslíme územnou súdržnosťou? Moja analýza je taká, že každé územie musí mať nádej na budúcnosť, musí byť schopné zostaviť stratégiu podľa vlastného vzoru. To neznamená, že všetky územia sú rovnaké, budú mať rovnaký počet malých a stredných podnikov alebo rovnaký stupeň infraštruktúry. Všetky regióny narážajú na vnútorné problémy týkajúce sa územnej súdržnosti a konkurenčnosti. Pokiaľ ide o nás, je potrebné nechať všetky regióny hrať svoju rolu v „európskom koncerte“ nielen napriek, ale aj kvôli ich rozmanitosti. **Pri rozvoji EÚ by sa nemalo opomenúť, zabudnúť na žiadne územie.**

Na dosiahnutie územnej súdržnosti musíme predložiť dobrovoľnú politiku súdržnosti. Nemusi to byť univerzálna politika pre politiky EÚ, ktoré sa vlastnou voľbou nezmenili bez ohľadu na územie, napr. výskumná alebo poľnohospodárska politika. Nie je možné považovať kohéznu politiku alebo územnú súdržnosť za univerzálne riešenie pre všetky tieto iné politiky. Takže je to dôležitý bod pre úvahu o budúcnosti EÚ.

2. V zelenej knihe sa zdá byť spolupráca kľúčovou témou – čo myslíte, ktoré problémy treba prekonať na dosiahnutie skutočnej cezhraničnej a nadnárodnej regionálnej spolupráce?

Nikto nepopiera pridanú hodnotu, ktorú Európe priniesla územná spolupráca. Musí byť posilnená ako kľúčový nástroj pre územnú súdržnosť.

Ak sa pozrieme konkrétne na hranice, nájdeme sa na územiach, ktoré bezpochyby poskytujú najväčšie príležitosti pre budúce budovanie Európy. Práve tam ovplyvňujeme každodenný život ľudí. Prekážky existujú vo sfére sociálneho zabezpečenia a v oblasti dopravy, ale verím, že ich všetky dokážeme prekonať. EÚ musí i naďalej pokladať tento proces za laboratórium pre každodennú konštrukciu Európskej únie. Myslím, že je to veľmi dôležité.

Všetci si želáme vidieť implementáciu najlepšej praxe, nie je to však možné bez istého financovania a niektorých európskych nariadení. Musíme nahlas a jasne povedať, že v

očiach ľudí, ktorí boli zvolení, pracujú v inštitúciách a ktorí sa podieľajú na hospodárskych a sociálnych aspektoch území, je nepredstaviteľné, aby sa po roku 2013 znovu posudzoval aktuálny cieľ spolupráce. Zlepšenia, áno. Reformy, áno. Ale výmenu najlepšej praxe nie je možné robiť zadarmo a na územnú spoluprácu by sa nemali klásť obmedzenia.

3. Akú rolu by mali hrať verejné služby v územnej súdržnosti?

Lisabonská zmluva jasne spája predstavu verejných služieb s územnou súdržnosťou, ktorý je základným aspektom v konštrukcii územnej súdržnosti. Vezmime si napríklad smernicu o poštových službách. Som si istý, že keby sme text najskôr podrobili kontrole s ohľadom na potrebu politiky územnej súdržnosti, nemohli by sme použiť rovnaký text, pretože nezodpovedá potrebám územnej súdržnosti. Verejné služby sú rozmer, ktorý treba aplikovať na predstavu územnej súdržnosti. To by mohlo primäť Európu preskúmať niektoré veci vo vzťahu k verejným službám. Bol by som rád, keby na to Zelená kniha kladla oveľa väčší dôraz.



Európsky koncert, rozmanitosť každého regiónu je celkovo silná stránka Európy.

Andreas Faludi, profesor systémov územnej politiky v Európe v OTB výskumnom ústave pre štúdie bývania, miest a mobility, univerzita Delft Čestný člen Kráľovského inštitútu plánovania miest (RTPI, Spojené kráľovstvo) a Asociácie európskych škôl územného plánovania (AESOP)

1. Ako si predstavujete súčasnú Zelenú knihu o územnej súdržnosti, ktorá mení veci na mieste?

Diskutovaný dokument, Zelená kniha o územnej súdržnosti, ako taký nepredstiera, že „zmení veci na mieste“, ale niekto sa môže samozrejme spýtať na prípadné výsledky diskusie, ktoré vytvorí. Z tohto hľadiska predpokladám, že sa väčšia pozornosť bude venovať tomu, kde žijú ľudia, kde sídli firmy, kde sa nachádzajú miestne komunity alebo regióny vo vzťahu k ich partnerom, ich konkurentom, ich trhom, atď. Inými slovami, ako strategické smernice Spoločenstva právom vyhlasujú, „na geografii záleží“, a dúfam, že v dôsledku **Zelenej knihy verejní a súkromní aktéri spoja sily pre lepšie pochopenie geografie** a ako vziať do úvahy ich geografickú polohu. Na základe toho sa môžu vzájomne lepšie pochopiť a zlepšiť svoje jednotlivé a spoločné politiky.

2. V Zelenej knihe sa zdá byť spolupráca kľúčovou témou – čo myslíte, ktoré problémy treba prekonať na dosiahnutie skutočnej cezhraničnej a nadnárodnej regionálnej spolupráce?

Momentálne je členenie územných záujmov a územných stratégií rozhodujúcim spôsobom formované inštitucionálnym usporiadaním, ktoré sa vyvíjalo po stáročia, s obcami naspojujú pyramídy, národnými štátmi navrchu pyramídy a jednou alebo viacerými vrstvami uprostred. Je to tak etablované, že o nás, našich inštitúciách a spôsobe organizácie demokratickej legitimitosti dokážeme len ťažko uvažovať z

iného hľadiska. Zároveň sa realita rýchlo mení, s mnohými vzťahmi zahŕňajúcimi etablované a silné hranice vytýčené pre zavedenie poriadku do systému. Pri uľahčovaní výmen bol dosiahnutý značný pokrok, ale existujúce usporiadanie je stále veľmi silné. Zodpovednosť sa tak uskutočňuje z hľadiska „mojej obce“, „môjho regiónu“, „môjho národa“, „mojich voličov“, ako to robí politická legitimitosť – čo je pravdepodobne najväčšia výzva pre medziregionálnu a nadnárodnú spoluprácu.

3. Prečo je tak ťažké definovať územnú súdržnosť – prvá otázka pre diskusiu, ktorú kladie Zelená kniha, a ktorá je často vznesená v diskusiách?

Ako pri hospodárskej a sociálnej súdržnosti, ktoré sa rovnako vymykajú jednoduchým definíciám, územná súdržnosť je koncepcia dáždika. Michel Barnier, ktorý bol ako komisár pre regionálnu politiku v rokoch 2000 – 04 zodpovedný za zavedenie územnej súdržnosti do diskusie, do nej identifikoval niekoľko prvkov: záležitosti rovnosti (t.j. to, kde ľudia žijú by nemalo určovať ich príležitosti ani ich kvalitu života); konkurencieschopnosť (regióny a lokality, z ktorých každá hrá svojim vlastným spôsobom kľúčovú rolu pri raste a tvorbe pracovných miest); trvalá udržateľnosť a dobrá správa vecí verejných. Tieto prvky reprezentujú rôzne, a potenciálne protichodné záležitosti, ktoré treba od prípadu k prípadu špecifikovať, a snať zladit'. Územná súdržnosť je teda výzva nie k tancu, nie je to tanec samotný.

Lambert van Nistelrooij, člen Európskeho parlamentu, spravodajca Zelenej knihy o územnej súdržnosti a Piatej správy a pokroku kohéznej politiky

1. Ako si predstavujete súčasnú Zelenú knihu o územnej súdržnosti, ktorá mení veci na mieste?

Chcem zdôrazniť potrebu „horizontálnych politík“ s integrovaným prístupom, aby bola správa území efektívnejšia. Rozpočty a politiky EÚ sa na danom území vzájomne dopĺňajú. Preto podporujem prístup Komisie – „spojenie, spolupráca a koncentrácia“. To vedie k celoeurópskemu prehľadu o úrovni rastu a blahobytu. V prípade záujmu členských štátov a regionálnych a miestnych orgánov môžu fondy EÚ podporiť „rozvojové vrcholy“. Vidíme nové entity regionálneho rozvoja, napríklad v cezhraničných a „metaregiónoch“, ako napr. región Baltského mora. Územná súdržnosť zdôrazňuje okrem týchto vývojových trendov aj podporu trvalo udržateľného rastu a konkurencie vo všetkých európskych regiónoch. **Budúce pridelovanie finančných prostriedkov EÚ bude ovplyvnené našim cieľom pracovať na symetrickej, viacpólovej a vyváženej Európe.**

2. V Zelenej knihe sa zdá byť spolupráca kľúčovou témou – čo myslíte, ktoré problémy treba prekonať na dosiahnutie skutočnej cezhraničnej a nadnárodnej regionálnej spolupráce?

Regióny sa v prvom rade mnoho od seba učia a vymieňajú si skúsenosti v programoch, ako napr. Regióny pre hospodársku zmenu, Regióny znalostí a Iniciatíva európskeho programu susedstva. Európa ma silnú tradíciu medziregionálnej a cezhraničnej spolupráce. Verejné a súkromné investície, otvorená koordinácia alebo inovačné ekosystémy sú moderné koncepcie, ktoré treba intenzívne podporovať. Regióny a mestá sú územnou platformou, kde sa politiky spájajú a získavajú pridanú hodnotu.

V období 2007 – 13 bol z finančného hľadiska obmedzený tretí cieľ (spolupráca). Navrhujem zvýšiť podporu pre tento cieľ. Vplyv medziregionálnej a cezhraničnej spolupráce je obrovský a mal by sa viac profilovať.

3. Ako môže Parlament prispieť k podpore politickej diskusie o územnej súdržnosti vo svetle nedávno vydanéj Zelenéj knihy?

V tomto štádiu diskusie o územnej súdržnosti predloží Parlament nové a podnetné myšlienky, aby vyvolal diskusiu o budúcnosti kohéznej politiky. „Územná súdržnosť“ by sa mala dostať do povedomia zainteresovaných strán ako horizontálna koncepcia, ktorá sa zameriava na definíciu územného dopadu súdržnosti a sektorových politík na dané územie.

Európsky parlament by preto mal byť neoblomný pri požiadavke na vydanie Bielej knihy o územnej súdržnosti po ukončení konzultačného procesu Komisie. Len to pripraví cestu pre transformáciu „územnej súdržnosti“ na konkrétne ustanovenia, ktoré by mali byť zavedené v ďalšom legislatívnom balíku o štrukturálnych fondoch na programové obdobie po roku 2013. Verím, že Európsky parlament bude chrániť územný rozmer našich politík ráznejšie ako sme to robili predtým. Bude to prístup pre celý európsky priestor, nielen pre chudobnejšie regióny!



Inovačné ekosystémy, pomoc konkurencnosti aj vďaka spolupráci a výmene najlepšej praxe medzi ľuďmi.

Jesús Bedoya Vega, zástupca generálneho riaditeľa pre hospodárstvo na ministerstve hospodárstva a financií regiónu Kantábria

1. Ako si predstavujete súčasnú Zelenú knihu o územnej súdržnosti, ktorá mení veci na mieste?

Zelená kniha je veľmi zaujímavý dokument, ktorý poskytuje námet k premýšľaniu a otvára diskusiu o koncepciách spojených s územnou súdržnosťou. V praxi je však pokrok tejto diskusie oslabený nedostatkom konkrétnych myšlienok a riešení ohľadne finančných aspektov, ktoré sú zásadné pri pokuse implementácie myšlienok obsiahnutých v dokumente.

2. V Zelenéj knihe sa zdá byť spolupráca kľúčovou témou – čo myslíte, ktoré problémy treba prekonať na dosiahnutie skutočnej cezhraničnej a nadnárodnej regionálnej spolupráce?

Ako východiskový bod je nevyhnutné definovať a vymedziť povahu a charakteristiky každého typu spolupráce. Výzvy, problémy a riešenia týkajúce sa cezhraničnej spolupráce nie sú rovnaké ako tie, ktorým čelí nadnárodná alebo medziregionálna spolupráca. Kultúra spolupráce tradične zapustila korene v susediacich hraniciach regiónov, a v dôsledku angažovanosti zástupcov nadnárodnej spolupráce sa bude len zvyšovať, ak budú jestvujúce oblasti spolupráce úspešne posilnené a konsolidované.

3. Aké je vaše hodnotenie nadnárodnej spolupráce v oblasti juhozápadnej Európy, v ktorej váš región pôsobí ako riadiaci orgán?

Moje hodnotenie je veľmi pozitívne. V posledných rokoch bol dosiahnutý významný pokrok. Tento pokrok umožnil viac ako päťsto organizáciám z juhozápadnej Európy rozbehnúť spoločné

projekty spolupráce, dokonca aj keď predtým nemali žiadne skúsenosti so spoluprácou. To je skutočný úspech spolupráce.



Zdravotná starostlivosť, jedna z oblastí vhodná pre cezhraničnú spoluprácu.

Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu (EZÚS) – podpora cieľov zelenej knihy

„Územná súdržnosť je o adaptácii na dnešnú realitu a výzvy. Je to európsky model pre trvalo udržateľný rast a zamestnanosť“ vysvetľovala Danuta Hübnerová, komisárka pre regionálnu politiku, otvárajúc diskusiu o budúcnosti kohéznej politiky.



■ EZÚS – Zjednodušenie cezhraničnej spolupráce.

Zelená kniha o územnej súdržnosti hovorí o harmonickom rozvoji v celej EÚ a zaistení, aby boli ľudia schopní čo najlepšie využiť osobitosti regiónov, v ktorých žijú. Tvrdí, že konkurencieschopnosť závisí od budovania spojení s inými územiaми pre využitie spoločných výhod koordinovaným a udržateľným spôsobom – ak by sa však tieto spoločné výhody zdieľali rôznymi regiónmi alebo naprieč hranicami členských štátov, situácia sa môže skomplikovať. Na urovanie cesty bližšie k územnej spolupráci Komisia zriadila EZÚS, ktoré má za cieľ zjednodušiť správu a finančnú kontrolu územnej spolupráce v Európe.

Čo je EZÚS?

Koncepcia EZÚS bola stanovená v nariadení z roku 2006 ako reakcia na tlak cezhraničných euroregiónov a podobných organizácií, ktoré sa dožadovali právneho základu pre ich spoluprácu. Do EZÚS sa musia zapojiť orgány z aspoň dvoch členských štátov – eventuálne sa môžu zapojiť aj členovia mimo EÚ. Tieto orgány môžu byť na ktorejkoľvek úrovni vlády, regionálne alebo miestne orgány, združenia alebo akýkoľvek iný verejný orgán.

Zriadenie EZÚS by sa malo zamerať na jeden z nasledujúcich hlavných typov činnosti. Môže sa zaoberať realizáciou programov alebo projektov európskej územnej spolupráce. Môže pokrývať realizáciu iných akcií územnej spolupráce spolufinancovaných EÚ. A nakoniec, môže vykonávať aj iné aktivity, ktoré sa netýkajú projektov financovaných EÚ.

Čo sa získa vytvorením EZÚS?

Prístup ku kohéznej politike sa viac decentralizuje: Programy na obdobie 2007–13 dúfajú, že privedú verejné organizácie na subregionálnu úroveň, čím sa zvýši viacúrovňová správa. Zlúčením a vytvorením právnej subjektivity budú mať organizácie jasnejší hlas – ponúka im ďalší spôsob k účasti na realizácii programov v rovnakom postavení ako regionálne alebo národné vlády.

Svojou povahou sa môžu zdať komplikácie pri zriaďovaní EZÚS odradzujúce: ale po uvedení vecí do pohybu sa odstránia prekážky cezhraničnej spolupráce, ako napr. odlišné právne systémy, administratívne štruktúry a kultúry, pretože skupina funguje pod jedným dáždnikom, s jedným štandardným súborom nariadení. Tento integrovaný prístup poskytuje účastníkom právne uznanú platformu pre koordináciu rôznych stupňov a foriem správy a zaväzuje ich k záväznej právnej štruktúre. Majú veľkosť, politický záväzok, zdroje, a čo je dôležité, môžu využívať existujúce know-how pre vyvinutie a implementáciu územných stratégií založených na efektívnom vyhodnocovaní potrieb.

EZÚS vo vývoji

Nadnárodná spolupráca medzi regiónmi je veľmi dobrá medzi španielskou Galíciou a severom Portugalska, ako dokazuje Eixo Atlántico.

Eixo Atlántico, ktoré tvorí 34 miest v Galícii a severnom Portugalsku, začalo v roku 1992 pôvodne ako prostriedok na konsolidáciu použitia finančných prostriedkov regiónu v rámci programu INTERREG. Toto poverenie sa rýchlo rozšírilo, aby obsahovalo podporu politickej diskusie o cezhraničných stratégiách pre trvalo udržateľný rozvoj.

Hoci cesta mala svoje turbulentné momenty – absencia cezhraničného právneho rámca pred EZÚS znamenala, že iné administratívne úrovne pocítili posun skupiny v rámci ich činnosti – regionálne zoskupenie bolo úspešné. Pätnáste výročie ich našlo v rámci ich rozpočtu, zapojených do zriaďovania EZÚS a riadenia stratégií, ako napr. Miestna digitálna agenda i2020 podporujúca nové technológie, a Služba štúdií, ktorá umožňuje vytvorenie siete výskumníkov.

Z konferencie o územnej súdržnosti, Paríž



Územná súdržnosť – myslíme si, že ju chceme, ale nie sme si istí, čo to je

Vylučujú sa navzájom spolupráca a konkurencia? Mali by ísť finančné prostriedky pre súdržnosť na podporu území zaostávajúcich z hľadiska HDP alebo na podporu pólův excelentnosti? Ako veľmi je HDP užitočné ako ukazovateľ? Len niektoré z otázok položených na konferencii o územnej súdržnosti a budúcnosti kohéznej politiky. Toto podujatie, ktoré sa konalo 30 – 31. októbra v Paríži, prilákalo viac ako tisíc delegátov z rôznych členských štátov a rečníkov z odboru tvorby politiky, akademickej obce a vedy. Časopis Panorama sa na konferencii zúčastnil a podáva z Paríža správy o témach pre diskusiu, súbežných workshopoch a zhrnutiach záverov okrúhlych stolův.

Ako sa rečníci zhodli, koncepciu územnej súdržnosti nie je ľahké pochopiť, čo robí diskusiu ešte potrebnejšou. Existuje naliehavá potreba na konsenzus o tom, čo myšlienka predstavuje a ako postupovať, aby táto predstava fungovala z konkrétneho, praktického hľadiska vzhľadom na miesto, ktoré tento pojem zastáva v Lisabonskej zmluve. Hoci zmluva momentálne ešte nie je ratifikovaná, rečníci neboli jednomyselní vo svojich nádejach, že bude podpísaná, čo by si vynútilo stanovenie definície a dlhodobej vízie pre predstavu územnej súdržnosti.

Po otvorení konferencie zdôraznil Hubert Falco, francúzsky štátny tajomník pre územné plánovanie, potrebu širšej diskusie, vrátane aktívne zúčastnených osôb a všetkých členov verejnosti, ktorí cítia, že majú čo povedať. „Táto konferencia je známkou našej ochoty angažovať sa v dialógu z miestnej na európsku úroveň, a zhrnutie z dnešných a zajtrajších výmen názorův vezmem so sebou na ministerské stretnutie konané 25 – 26. novembra v Marseille,“ vysvetľoval pri otvorení podujatia. Verejné konzultácie budú prebiehať do konca februára.

Posledný deň sa začal zhrnutím záverův zozbieraných z rôznych workshopov a rečníkom ponúkol šancu odpovedať na otázky z publika. Záverečný okrúhly stół sa zamerl konkrétne na budúcnosť kohéznej politiky s myšlienkami Danuty Hübnerovej, komisárky pre regionálne záležitosti, Pierrea Dartouta (medziministerský delegát pre územné plánovanie a konkurencieschopnosť území, Francúzsko) a Maria Pezziniho, zástupcu riaditeľa pre verejnú správu a územný rozvoj Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), medzi inými.

Začatie diskusie „otvorenie Pandorinej skrinky“

Účinok globalizácie na to, čo teraz označujeme ako krehké finančné trhy, klimatické zmeny, demografické zmeny – to všetko zdôrazňuje potrebu adaptácie na situáciu odvíjajúcu sa v každom z regiónův celej EÚ.

Delegáti, ktorí sa zhromaždili v hlavnej konferenčnej sieni, si vypočuli dosť nejednomyselné hodnotenie toho, čomu sa treba vyhnúť, čo by územná súdržnosť nemala byť: finančné prostriedky sa nemajú považovať za kompenzáciu, nápravu škůd spôsobených nepremyslenými sektorovými politikami, „Každé štádium tvorby sektorovej politiky musí brať do úvahy územie, inak budeme mrhať našim časom,“ povedal Michel Delebarre, podpredseda Výboru regiónův. Charakterizoval výbor ako neoblomný v názore, že územná súdržnosť nesmie byť súbor nástrojův naprávajúci škody spôsobené problémami v dôsledku vykonávania iných politik.

Rečníci mali rôzne nápady o tom, čo by súdržnosť mala byť a ako dosiahnuť jej ciele, ale všetci sa zhodli na tom, že ak je diskusia komplexná, tak je kľúčová a musí zodpovedať otázky, ako napr.: Územná súdržnosť, áno alebo nie? Čo financovať a komu? Integrované alebo sektorové politiky? Aká je rola viacúrovňovej správy? Kde územná súdržnosť zapadá do iných politik? Prirovnaním začatia takejto diskusie k otvoreniu Pandorinej skrinky objasnil Jan Olbrycht, člen komisie REGI Európskeho parlamentu, že nech je téma akokoľvek sporná, treba ju vysvetliť a ujasniť. „Diskusia bola dobrá pre budovanie štátu a je učebným procesom pre dobrú správu vecí verejných v nových členských štátoch,“ povedal.



Súdržnosť a spoločná poľnohospodárska politika

Polovica Európy je prevažne vidiek, domov pre približne 20 % obyvateľstva: Strednú a východnú Európu charakterizuje vyšší podiel vidieckych oblastí, ktoré musia súčasne čeliť výzvam migrácie a modernizácie. Spôsob využívania vidieckych oblastí sa mení, ich funkcia sa často medzi členskými štátmi líši v dôsledku geografie alebo národnej politiky. **Jedna vec však zostáva v platnosti v celej EÚ, vidiecke regióny vykazujú najväčšie odchýlky v HDP na hlavu.**

Podľa prognóz Komisie príde do roku 2014 o prácu päť miliónov farmárov. Z ekonomického hľadiska by sme však vidiecke regióny nemali systematicky považovať za upadajúce.

Príklad diskutovaných bodov:

- SPP má nepopierateľne územný rozmer, najmä keď vezmeme do úvahy stav znevýhodnených oblastí, agroenvironmentálne opatrenia, iniciatívu LEADER a rôzne typy výroby pevne späté s geografiou.

Vyvstávajúce otázky: Mal by sa v takomto prípade posilniť územný rozmer SPP? Mala by SPP prispievať k súdržnosti? Mali by sa tvorcovia politiky odvolávať na štúdie o územnom dopade?

- Vidiecke oblasti čelia viacnásobným výzvam, z ktorých niektoré sú v jadre SPP a kohéznej politiky. Komplikácie, s ktorými sa stretli členské štáty, súvisia pravdepodobne sčasti s nejasným rozdelením cieľov a rámca medzi politiky súdržnosti a rozvoja vidieka.

Vyvstávajúce otázky: Mali by sa vyhodnocovať opatrenia kohéznej politiky, ktoré prispievajú k rozvoju vidieckych území? Mala by existovať iba jedna európska politika venovaná problémom vidieka? Malo by sa prehodnotiť riadenie regionálnych fondov? Ako možno zaistiť viacsektorovú a viacúrovňovú správu?



Trvalo udržateľný rozvoj

Jednou z najvýznamnejších výziev, ktorým dnes čelí Európa, je implementácia hospodárskeho systému, ktorý kombinuje konkurencioschopnosť, obmedzenie uhlíka a energetickú bezpečnosť. Podpora obnoviteľných energií znamená významný posun od relatívne okrajovej k hromadnej výrobe. Výzvou pre kohéznú politiku je zladíť ciele Lisabonskej stratégie s jej dôrazom na rast a zamestnanosť, s Göteborgskou stratégiou, ktorá sa zameriava na trvalo udržateľný rozvoj.

Systém na obchodovanie s emisiami, podpora obnoviteľných energií, zlepšenie energetickej efektívnosti, a metódy na zachytávanie a skladovanie CO₂ – to všetko prispeje k regulácii emisií plynu. **Členské štáty si samozrejme želajú, aby sa územné faktory na národnej úrovni brali do úvahy pri definícii cieľov, ktoré od seba navzájom požadujú.**

Niet pochyb, že zmena klímy a jej dopad sa bude od regiónu k regiónu líšiť, a kapacita území zaoberať sa ňou bude závisieť od ich geografie a strategických a historických volieb z hľadiska územného plánovania, energetických politík a hospodárskeho rozvoja.

Medzi otázky, ktoré vyvstávajú, patria:

- Prečo by sa mala rozmanitosť a potenciál území brať do úvahy ako dôležité podmienky pri boji proti klimatickým zmenám?
- Je intervencia verejných orgánov na úrovni Spoločenstva, národnej a miestnej úrovni rozhodujúca pri boji proti klimatickým zmenám?
- Do akej miery závisí úspech územných stratégií pre trvalo udržateľný rozvoj od začlenenia Göteborgskej a Lisabonskej stratégie?



Územná súdržnosť a správa

Časopis Panorama sa zúčastnil workshopu o správe, kde sa jedným z kľúčových bodov ukázala ťažkosť pri definovaní územia: správne územie ako jednotky vlády alebo samotnej krajiny? Ak samotná krajina, tak vrátane jej obyvateľov alebo nie? A správa má v rôznych členských štátoch aj odlišné významy. „Prečo neexistujú univerzitné kurzy o správe?“ spýtal sa Jean Marie Beaupuy, francúzsky poslanec Európskeho parlamentu.

Prediskutovala sa spolupráca nielen medzi rôznymi úrovňami správy, ale ja medzi územiami. Podľa Beaupuyho názoru je správa najlepšia vtedy, keď zahŕňa ako inštitucionálnu správu, ktorá je povinná, tak aj správu založenú na partnerstve, vrátane dobrovoľných organizácií, ktoré idú svojou odpoveďou na potreby občanov za požiadavky správy. „Tento druh spolupráce môže identifikovať predmet, určiť problém, prijať akčný plán a vykonávať akcie,“ povedal, pričom dodal, že hlavnou ťažkosťou nie je potrebná hotovosť, je to ľudská povaha, „**je potrebné, aby ľudia pochopili, že zdieľanie moci nie je hrozbou.**“

Vnímaná hrozba prihraničných regiónov nadväzujúcich spoluprácu, interaktívne skupiny, brzdila niektoré členské štáty. Ale

na konferencii bolo počuť, ako môže cezhraničná spolupráca medzi regiónmi vo forme Európskeho zoskupenia pre územnú spoluprácu (EZÚS) značne prispieť k realizácii spoločných cieľov. Peter Udvardi, riaditeľ jedného z prvých EZÚS v EÚ, Ister Granum, vysvetlil, že zainteresované regióny v Maďarsku a Slovensku sa chopili príležitosti na vytvorenie EZÚS. „Nedostatok spoločných inštitúcií región brzdil.“ Poradný výbor sa skladá zo zástupcov troch najväčších spoločností, ktoré sú kľúčovými zamestnávateľmi v oblasti, troch priemyselných a obchodných komôr a štyroch členov regionálneho parlamentu mimovládnej organizácie. Spolupráca pokrýva logistiku, televízne a rádiové vysielanie, priemysel, zdravotnú starostlivosť, pre ktoré zriadili regionálny systém a cestovný ruch s tematickými trasami, ktoré sa vinú všetkými časťami regiónov.

Vo svojej reči o stratégii EÚ pre Baltské more zhrnul **Colin Wolfe, vedúci GR REGIO pre územnú spoluprácu**, pocit na pódiu. „**Súdržnosť je o prekonávaní vzdialenosti, rozdielnosti a nerovnosti.**“

Medzi otázky, ktoré vyvstávajú, patria:

- Mala by existovať Rada ministrov pre územný rozvoj na európskej úrovni?
- Ako by sa mala propagovať súdržnosť politik EÚ s územným dopadom pre podporu trvalo udržateľného rozvoja na národnej a regionálnej úrovni?
- Ako možno posilniť transeurópsku spoluprácu pre uľahčenie prepojitelnosti a územnej integrácie?



Ako územná súdržnosť zapadá do Lisabonského procesu

Štvrtá správa o súdržnosti ukázala, že existuje rastúce riziko územnej nerovnováhy vyplývajúcej z koncentrácie rastu, inovácií a výroby v najdynamickjších regiónoch Únie. To zdôrazňuje potrebu vziať do úvahy spôsob dopadu Lisabonskej stratégie na rôzne územia a ich potenciál, aby sa stratégia využila.

Väčšina súhlasí s názorom, že je potrebné väčšie uvedomenie si územnej rozmanitosti a bližší pohľad na stupnicu, ktorou sa územia merajú a definujú pri stanovovaní cieľov a implementácii Lisabonskej stratégie.

Územná spolupráca zrýchľuje šírenie a prenos dobrej praxe a kohéznej politiky ako celku s jej cieľmi a nástrojmi, významne podporuje Lisabonskú stratégiu.

Medzi otázky, ktoré vyvstávajú, patria:

- Ak je vyvážené šírenie hospodárskej činnosti podstatou hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, aká je rola verejných orgánov pri zaistení, aby sa v plnej miere využili príležitosti na využitie potenciálu všetkých území Európy?
- Môže územná súdržnosť pomôcť EÚ dosiahnuť jej ciele rastu a zamestnanosti?
- Aké inovačné politiky treba zaviesť, aby sa predišlo technologickej priepasti medzi územiami s potenciálom a tými, ktoré sú menej rozvinuté?
- Myslíte si, že by sa na mieru šité regionálne inovačné stratégie založené na konkrétnom určení silných a slabých stránok a na miestnych partnerstvách mali stať pre regionálnu politiku štandardom?

Kam odtiaľto spejeme?

Záverečné zasadnutie skúmalo viac otázok ako odpovedí, prednieslo viac problémov ako riešení, ale otázky boli cielejšie a problémy definovanejšie. Zdá sa, že úvodný komentár Kateríny Matherovej, zástupkyne generálneho riaditeľa DG REGIO, z predchádzajúceho dňa, že „konceptu územnej súdržnosti je ťažké uchopiť, ale čoraz viac sa zaplňa významom“, to potvrdzuje.

Hoci Lisabonská zmluva, v ktorej je predstava územnej súdržnosti vtelená, nie je ratifikovaná, konferencia dala najavo, že téma rezonuje bez toho, aby jej chýbali názory a záujmy: ako veľmi nahľadá územná spolupráca moc členských štátov? Ak by sa pri plánovaní každej politiky na každej úrovni brala do úvahy územná súdržnosť a uvedomenie si jednotlivých charakteristík území, ako to možno vlastne uskutočniť? „Lokálne orientované“, „lepšie ukazovatele“, „bližší pohľad na mapu“, „finančné prostriedky nepovažované za balíček prvej pomoci“, „spolupráca a konkurencia ruka v ruke“. Téma sa nepochybne dostane do centra záujmu mnohých ďalších diskusií a zelená kniha Komisie a následné verejné konzultácie prišli v príhodnom čase.



Hranice nie sú prekážkou územnej súdržnosti.

Takže kde sme teraz? Vyhlásením, že teraz nie je čas na formulovanie smerníc a nariadení, naliehal Andreas Faludi, profesor systémov územnej politiky na Technickej univerzite v Delft, na pokračovanie „pragmatického plánovania politiky“ so systematickým posudzovaním vplyvu nadnárodnými a subnárodnými kontrolnými komisiami a s dôrazným vykonávaním kohéznych politík na všetkých úrovniach.

Definovanie slova „územie“ je komplikované: slovo na jednej strane súvisí s ideou národných štátov, krajiny nie sú krajinami bez územia – na druhej strane územia teraz vznikajú ako produkty ľudského zámeru. „Medzi týmito dvomi predstavami existuje konflikt“, vysvetľoval Faludi, pričom dodal, že pre členské štáty je veľmi ťažké vzdať sa svojich právomocí v prospech nadnárodných skupín.

Zatiaľ čo pre členské štáty môže byť ťažké uveriť, že spolupráca medzi regiónmi môže zlepšiť konkurencieschopnosť a životy ich občanov, pre tvorcov politiky, ktorí sú už o tom presvedčení, je problémom skôr to, ako posúdiť vplyv, ktorý majú na mieste. Najpoužívanejší ukazovateľ, HDP, nedokáže situáciu popísať dostatočne detailne. Ako vysvetlila Matherová, ukazovatele môžu mať normatívnu alebo popisnú funkciu. V prvej kategórii je a zostane kvôli svojej robustnosti ústredným HDP. V druhej kategórii Komisia pracuje s Eurostatom na zlepšení chápania dynamiky.

S čímkoľvek prídu, nezavďačia sa každému. „Ukazovatele sú skutočný problém, pretože každý členský štát sa snaží vypočítať, čo je preň výhodné“, povedal Faludi.

Ako vysvetlila komisárka Hübnerová: „Vidíte vnútorný trh štruktúrovaný pre konkurencieschopnosť a stabilný, makroekonomický rámec eurozóny. A potom máte kohéznu politiku rešpektujúcu sociálno-ekonomickú harmóniu a ochraňujúcu solidaritu. **Potrebujeme jednu kohéznu politiku zodpovednú za všetky spoločnosti, územia a regióny. Jedna mena, jeden trh, jedna kohézna politika.**“



Znížená úverová schopnosť bánk vrhá svoj tieň

Hoci si to pri plánovaní konferencie mohol niekto len ťažko predstaviť, chaos na finančných trhoch by mohol ohroziť tisíce inovačných projektov v celej Európe a mať dramatický dopad na zamestnanosť a podnikanie.

Michael Ralph, hovorca Vladimíra Špidlu, komisára pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnaké príležitosti, vyjadril obavy, že by kríza mohla spochybniť, čo sa dosiahlo v rámci Lisabonskej stratégie. „Sociálne fondy sa môžu a musia použiť na stimuláciu našich pracovníkov a spoločností – je to nevyhnutné pre budúci rast. **Vždy musíme mať na pamäti, že počas recesie najviac trpia tí najslabší.**“

Hrozbu začarovaného kruhu zdôraznil Alain Rousset, predseda Združenia francúzskych regiónov na predkonferencii, úvodnom stretnutí s tlačou. Požadoval krátkodobé financovanie, aby firmy a výskumné inštitúcie v EÚ prestali nasledujúci rok alebo dva. „Pokiaľ ide o dnešok, dopad a trvanie finančnej krízy treba minimalizovať. Riskujeme zbrzdzenie úverových investícií, pretože práca na inováciách je zbrzdená kvôli vyčerpaniu úverov.“ Obáva sa, že ak nebude verejný úver dostatočne veľký, banka sa nezapojí.

Zástupcovia Komisie ubezpečili účastníkov konferencie, že finančné opatrenia boli zavedené za účelom uľahčenia situácie pre členské štáty.

A názor z publika?



„Bola to veľmi dobre zorganizovaná a zaujímavá konferencia s dynamickými príspevkami od rečníkov. Hoci sú kľúčové body teraz jasnejšie, bolo by zaujímavé vypočuť si názory ľudí, ktorí nesúhlasia s predstavou súdržnosti a jej územného rozmeru. Bolo by zaujímavé urobiť diskusiu ráznejšou.“

Concha Játiva Sevilla – Zapojená do regionálnej politiky na Generálnom riaditeľstve pre hospodárstvo provincijnej vlády Valencie.

Čo pre vás znamená územie?

IT

Territorio – spravovaná krajina s hranicami

DE

Gebiet – priestor

Territorium – krajina a ľudia na nej

FI

Alue – oblasť

FR

Territoire – krajina a ľudia na nej

EN

Territory – krajina, ktorú niekto vlastní

Terrain – úsek krajiny so zvláštnym ohľadom na jej fyzické rysy

EL

Έδαφος – pôda; úsek krajiny, oblasť

REGIO agenda

Dátum	Udalosť	Miesto
5 – 6. februára 2009	Konferencia zainteresovaných strán o stratégií EÚ pre región Baltského mora http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/events_en.htm	Rostock (DE)
9 – 13. februára	Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre energetiku a dopravu, európske inštitúcie a významné zainteresované strany zodpovedné za trvalo udržateľnú energiu spoločne uvádzajú tretiu edíciu Týždňa trvalo udržateľnej energie EÚ (EUSEW) http://www.fedarene.org/events/Fedarene_events/Eusew_2009/Eusew2009_events.htm	Brusel a iné mestá po celej Európe
Koniec februára	Obdobie verejných konzultácií o Zelenej knihe o budúcnosti územnej súdržnosti sa končí – analýza výsledkov konzultácií sa má uskutočniť koncom jari	
21 – 24. júna	Konferencia ISPIM – Budúcnosť inovácií, ktorú organizuje ISPIM, hostí Rakúska spolková hospodárska komora a podporuje DANUBE – európske programy pre odbornú prípravu, výskum a technológie, a spoločnosť Ratio Strategy & Innovation Consulting http://conference.ispim.org/	Viedeň (AU)
25 – 29. augusta	49. Výročný kongres Európskej spoločnosti pre regionálnu vedu http://www.ersa.org/spip.php?rubrique2	Ľódž (PL)

Nechajte váš hlas počuť

Konzultačný proces pre Zelenú knihu o územnej súdržnosti sa zavŕši koncom februára a Komisia sa veľmi zaujíma o váš názor na tému.

Webová stránka venovaná konzultačnému procesu ponúka samotný text Zelenej knihy a možnosť záznamu vášho hlasu nájdete na nižšie uvedenom odkaze.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sk.htm

Pre viac informácií o tom, ako postúpiť vašu odpoveď, koho kontaktovať pre viac informácií a pre podklady, o ktoré sa zaujímate, si pozrite stránku:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/consultation_sk.htm

Prijaté príspevky budú zverejnené na Internete. Je dôležité, aby ste si na stránke prečítali špeciálne oznámenie o utajení súkromných údajov, pre informácie o spôsobe zaobchádzania s vašimi osobnými údajmi a príspevkom.

REGIO a siete

Budúcnosť regiónu Baltského mora

Komisia vás pozýva, aby ste prostredníctvom webovej stránky stratégie vyjadrili a prispeli k návrhu stratégie pre región Baltského mora. Obdobie verejných konzultácií sa začalo na začiatku novembra a prebiehalo do konca roku 2008. Stratégia sa bude usilovať, aby región bol: environmentálne trvalo udržateľný, prosperujúci, prístupný, atraktívny, dobre chránený a bezpečný. Konzultačný dokument sa pýta, ako by sa dalo financovanie najlepšie zamerať, ako udržať v rovnováhe potreby životného prostredia s rozvojom a rastom regiónu a ako zariadiť racionálnejšie využitie mora. Na vyriešenie týchto a iných problémov bude potrebný čo najpozitívnejší vstup – oblasť je mimoriadne zložitá. Medzi zainteresované krajiny patrí osem členských štátov, Nórsko a časť Ruskej federácie. Stratégia bude dokončená a predložená ako oznámenie Rade v júni 2009. V rovnakej dobe sa riadiace orgány kohéznej politiky EÚ zídu vo Švédsku, aby spojili akcie stanovené v stratégii s finančnými prostriedkami, ktoré sú k dispozícii z kohéznej politiky. Jedno z ďalších vydaní časopisu Panorama sa bude celé venovať regiónu Baltského mora. http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Regionálna ročenka Eurostatu

Vo vydaní regionálnej ročenky Eurostatu za rok 2008 môžete nájsť prehľad posledného hospodárskeho, sociálneho a demografického vývoja v 271 regiónoch 27 členských štátov EÚ, ako aj v regiónoch troch kandidátskych krajín (Chorvátsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Turecko) a štyroch krajín EZVO (Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko). Ročenka Štatistického úradu Európskych spoločenstiev obsahuje širokú paletu údajov z rôznych štatistických oblastí a zahŕňa kapitoly o obyvateľstve, štatistike miest, HDP, účtoch domácností, štatistike firemnej štruktúry, trhu práce, doprave, cestovnom ruchu, vede, technológiách a inováciách, zdravotníctve, poľnohospodárstve, nákladoch práce a sektorovej produktivite. <http://ec.europa.eu/eurostat>

Konferencia Nadväzovanie kontaktov pre výsledky a RegioStars 2009

Pod názvom „Vytváranie sietí pre výsledky“ usporiada 16. a 17. februára Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu politiku a iné útvary Komisie výročnú konferenciu iniciatívy „Regióny pre ekonomickú zmenu“, spoločne s Výborom regiónov. Cieľom konferencie je prostredníctvom deviatich workshopov umožniť viac ako 500 účastníkom nadväzovať kontakty a vymieňať si dobrú prax za účelom vykonávania Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť na regionálnej úrovni. Diskusiou o európskej regionálnej politike a jej nástrojoch sa môžu regióny od seba navzájom učiť a prostredníctvom hlavných politik a programov pretransformovať príklady dobrej praxe a správy vecí verejných na činy. Registrovať sa môžete od začiatku decembra na webovej stránke InfoRegio.

Večer 16. februára odovzdá Danuta Hübnerová, eurokomisárka pre regionálnu politiku, ceny „RegioStars“ 2009 víťazným regionálnym projektom s cieľom šírenia dobrej praxe v európskom regionálnom rozvoji.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Práca pre regióny – Regionálna politika EÚ 2007 – 13



http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_sk.pdf
Detaily európskej regionálnej politiky. Dostupná v 22 jazykoch.

Kohézná politika 2007 – 13 Prospekty krajín



http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/info_en.htm
Prehľad národných investičných priorit, finančných prídeltov a očakávaného dopadu kohéznej politiky v 27 členských štátoch. Dostupné v anglickom, francúzskom, nemeckom jazyku a v jazyku členského štátu.

Dostupné v anglickom, francúzskom, nemeckom jazyku a v jazyku členského štátu.

Piata predbežná správa o hospodárskej a sociálnej súdržnosti Rastúce regióny, rastúca Európa



http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/interim5/com_2008_371_sk.pdf
Dostupná v 22 jazykoch.

Kohézná politika 2007 – 13 Záznamy a oficiálne texty



http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_sk.pdf
Teraz dostupné v 22 jazykoch.

Kompletné texty zákonov, návrhov a oficiálnych dokumentov EÚ sú teraz dostupné on-line na stránke
<http://eur-lex.europa.eu/sk/index.htm>

On-line

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/

Finančná kríza – reakcia európskej kohéznej politiky. To, ako kohézná politika prispieva k plánu Európskej komisie na hospodársku obnovu, zistíte v novej sekcii na webovej stránke InfoREGIO. Európska komisia predstavila 26. novembra rozsiahly plán obnovy pre Európu ako reakciu na prebiehajúcu hospodársku krízu a spomalenie rastu európskej ekonomiky. Európska kohézná politika značným dielom prispieva k tomuto plánu. Na pomoc urýchlenia realizácie projektov na mieste a vnesenia dôvery a dynamiky do európskej ekonomiky bol účinný rad legislatívnych i nelegislatívnych.



http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm

REGIÓNŮ 2020: Správa Komisie o budúcich výzvach je teraz on-line

Nová správa, „Regióny 2020“, ktorú vypracovalo Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu politiku, poskytuje prvú výhľadovú analýzu pravdepodobného regionálneho dopadu štyroch najväčších výziev, ktorým čelí Európa: globalizácia, demografické zmeny, klimatické zmeny a dodávky energie. Pomocou radu ukazovateľov správa mapuje stupeň zraniteľnosti európskych regiónov voči týmto výzvam a skúma možné rozdiely, ktoré môžu spôsobiť v celej EÚ. Závety sa použijú v procese hodnotenia budúcnosti európskej kohéznej politiky.



<http://www.interreg4c.eu/>

Program INTERREG IVC je súčasťou cieľa Európska územná spolupráca a usiluje sa dať dohromady skúsené regióny s inými regiónmi, ktoré potrebujú ich odborné znalosti, pričom uľahčuje výmenu znalostí a najlepšej praxe. Stránka ponúka výzvy na predkladanie návrhov, súbory aplikačných programov pre financovanie a informácie o kontaktných miestach vo vašej blízkosti.



<http://lisbon.cor.europa.eu/lisbon-monitoring-platform.html>

Monitorovacia platforma Lisabonskej stratégie je sekcia na webovej stránke Výboru regiónov, ktorá študuje vzťah medzi kohéznou politikou a cieľmi rastu a zamestnanosti, ktoré sú vtelené do Lisabonskej stratégie. Obsahuje celú škálu cieľov, medzi ktoré patrí identifikovanie prekážok, ktorým čelia miestne orgány pri implementácii stratégie a pomoc pri hľadaní reálnych riešení. Miestnym a regionálnym orgánom poskytuje argumentačnú základňu v ich národných diskusiách a monitoruje, ako vlády na regionálnej a miestnej úrovni prispievajú k Národnému programu reforiem v otázkach rastu a zamestnanosti. Stránka súhrnne ponúka analýzu a usmernenie.



Verejné konzultácie potrebuje vaše nápady

Toto vydanie bolo venované analýze Zelenej knihy Komisie o budúcnosti územnej súdržnosti. Ak ste nemali čas prečítať si túto publikáciu, tak si pozrite webovú stránku, kde si môžete dokument prečítať a nechať počuť váš hlas počas obdobia verejných konzultácií. Všimnite si prosím, že konzultácie sa skončia na konci februára. Takže, ak máte nejaké nápady, nádeje alebo obavy, teraz máte šancu ich vyjadriť.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sk.htm

Kontakty

Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Brusel
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-826X

© Európske spoločenstvá, 2008
Reprodukcia povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Vytlačené v Belgicku

ÚRAD OFICIÁLNYCH PUBLIKÁCIÍ
EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
L-2985 Luxemburg



Úrad pre publikácie
Publications.europa.eu